

Néhány szó a port felverőkről

Részlet egy hosszabb interjúból.. Kérdező: dr. Csisztay Gizella.

Mivel magyarázod, hogy ekkora port vert fel Kertész Imre-tanulmányod a stockholmi magyarok körében? Miközben itthon, Magyarországon vannak egyetemek, ahol a Te tanulmányodból „tanítják” Kertészt! Mi történt?

Magam is nagyon szeretném egészen érteni azt, ami történt. Már kezdettől feltételezhető volt, hogy lesznek olyan magyarok, akiknek nem fog az írás tetszeni. Az egyik svédországi ismerősöm – egészen érdekes módon – pontosan megmondta, kik fognak rajta a legjobban felháborodni. De arra a szélsőséges reakcióra, ami bekövetkezett, minden bizonnyal ő sem számított.

Azt persze vártam, hogy egyesek nekem támadnak, dühösek lesznek rám, esetleg szidni fognak (szemtől szembe – gondoltam én), de kiderült: véleményüket el sem akarják árulni nekem. Elzárkóztak a velem való minden vitától, hiszen akkor érvekkel kellett volna alátámasztani a minősítéseiket. Ehelyett az itt élő magyarok szervezeteire támadtak, mindenekelőtt a magyar protestáns közösségre, amelynek lapja közölte a *Nobelcsdit*, de a Svédországi Magyarok Országos Szövetségére is. Ezeket az írás megjelenésének „borzalmas” következményeivel fenyegetve lényegében megtáncoltatták, megszarolták, és önmagukat megalázó nyilatkozat kiadására, illetve lealacsonyító vezetőségi határozat elfogadására készítették. Mindez részletesebben olvasható a *Közleményesdi* című írásomban, amely a *Havi Magyar Fórum* ez év júliusi számában jelent meg.

Ha konkrét kiváltó okok után kutatunk, én egyetlen jelentősebb vonatkozást említhetek, amelyik *Georg Klein* személyéhez kapcsolódik. Nevét nem azért írom így, és nem Györgynek, mert a magyarságból ki akarom közölni (mint egyik stockholmi ismerősöm gondolta), hanem mert ezen a néven említette a Magyar Távirati Iroda, ezt a nevet használta a Stockholmi Magyar Nagykövetség, amikor egy ott tartott előadását meghirdette, és ezen a néven van bejegyezve a Magyar Tudományos Akadémia tiszteletbeli tagjainak a világhálón megtekinthető névsorába is. Ez az ember 1990 táján egy, a *Dagens Nyheter* című svéd központi lap hasábjain megjelent interjúban a második világháború idején működő *magyar koncentrációs táborokról* (sic!) beszélt. Köszereplései alkalmával nem szokta elmulasztani az alkalmat, hogy ki ne emelje a magyar nép bűnösségét a holokauszt idején történetekben. A Nobel-díjas Kertész akadémiai bemutatkozásán elmondott beszédében a kereszténységet és a fasizmust társította egymással. Klein a stockholmi Karolinska Intézet professzoraként hosszabb ideig tagja volt az orvosi Nobel-díjat odaítélő bizottságnak, és feltehető, hogy Kertész köztudott támogatójaként befolyásával szerepe volt a tavalyi irodalmi díj odaítélésében.

Vánky Farkas, aki a Kertésszel foglalkozó írásomhoz kapcsolódó hajsza egyik fő szervezője volt, amikor Erdélyből ösztöndíjjal sikerült egy évre kijutnia – még valamikor a hetvenes években – Svédországba, a Karolinska Intézetben *Georg Klein* vezetésével fogott sejtbiológiai kutatásokba. Kleinnak köszönheti az ösztöndíj meghosszabbítását, majd állandó munkatársként való alkalmazását, maradása pedig lehetővé tette, hogy családjá és néhány rokona is idővel kövesse az emigrációba.

Kérdés, hogy a hála érzése mennyiben mozgósíthatta ezt a családot akkor, amikor az én írásom által közvetve „megtámadva” érezték jötevőjüket?

Biztosan van még más konkrétum is, de azt fedezzék fel, és helyezték a történések összefüggéseibe majd mások.

Az agresszív Kertész-védelmzők csoportja által kihajszolt helyzet létrejöttéhez hozzájárultak a gerincproblémákban szenvedők és a nehezen tájékozódók, vagyis: a

megfélemlíthetők, a könnyen bedőlők, az óvatosak és a hiszékenyek is. Úgy vélem azonban, hogy a látszat ellenére a svédországi magyarok között azok vannak többségben, akiknek a véleménye alapvetően különbözött az előbb említettek által közösen megkreálttól. Ők általában távolabb vannak azoktól a helyszínektől, ahol a döntések történnek, ilyen helyekre nem is igen tolakodnak, azokat pedig, akik közülük jelen voltak a központi vitáknál, a másik fél letorkolta.

Mindenesetre az utóbbi félévnek ezek az eseményei igen tanulságosak, különösen mivel nem tekinthetők elszigetelt, egyedi jelenség megnyilvánulásainak.

Göteborg, 2003. július

(Megjelent a *Havi Magyar Fórum* 2003. novemberi számában *A pusztulás útjain* című beszélgetés részeként.)